

Työeläkelaitoksille

PERUSTEETTOMASTI MAKSETUN ELÄKKEEN TAKAISIN PERIMINEN

TEL:n säännöksiä aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisin perimisestä muutetaan 1.1.1993 lukien. Samalla lakiin otetaan säännökset eläkelaitoksen oikeudesta kuitata aiheettomasti maksettu eläke vastaisista eläke-eristä vähentämällä. Lainmuutoksen yhteydessä lakiin lisätään myös säännös eläkelaitoksen päätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta.

Hallituksen esitys mainituksi laiksi on lähetetty eläkelaitoksille yleiskirjeen A 23/92 liitteenä. Lait lähetetään eläkelaitoksille erillisen yleiskirjeen liitteenä heti, kun ne on vahvistettu.

Tässä yleiskirjeessä annetaan näitä lainmuutoksia koskevat soveltamisohjeet. Ohjeet on käsitelty Eläketurvakeskuksessa toimivassa tulkintaryhmässä, jossa ovat jäseninä myös eläkelaitosten edustajat.

Tämä yleiskirje korvaa yleiskirjeen 11/87.

ELÄKETURVAKESKUS

Seppo Pietiläinen

Pentti Koivistoinen

Lakiosasto

1.10.1992

PERUSTEETTOMASTI MAKSETUN ELÄKKEEN TAKAISIN PERIMINEN

Sisällysluettelo	Sivu
1 AIKAISEMPI TILANNE.....	2
2 UUDET SÄÄNNÖKSET.....	2
3 PERUSTEETTOMASTI MAKSETTU ETUUS.....	4
3.1 Virheellinen eläkepäätös.....	4
3.2 Kirjoitusvirhe.....	5
3.3 Muutos päätöksen antamisen jälkeen.....	5
3.4 Virhe maksatuksessa.....	5
3.5 Eläkkeen virheellinen maksaminen kuoleman jälkeen.....	6
4 ELÄKKEENSAAJAN TUOTTAMUKSEN MERKITYS.....	7
4.1 Vähäinen määrä.....	7
4.2 Vilpillinen menettely.....	7
4.3 Vilpitön menettely.....	8
5 TAKAISIN PERITTÄVÄN MÄÄRÄN KOHTUULLISTAMINEN.....	8
5.1 Kohtuullistamisperiaatteet.....	8
5.2 Eläkkeensaajan taloudellinen tilanne.....	9
6 TAKAISINPERINTÄMENETTELY.....	10
6.1 Takaisin perittävän määrän kuittaaminen vastaisista eläkkeistä.....	11
6.1.1 Eläkkeestä kuitattavan erän suuruus.....	12
6.1.2 Etuoikeusjärjestys.....	12
6.2 Eläkelaitoksen päätöksen täytäntöönpano- kelpoisuus.....	13
6.3 Takaisinperintää koskeva päätös on ratkaistu muutoksenhakuelimissä.....	14
6.4 Eläkkeensaajan suostumus.....	14
6.5 Valtakirjamenettely.....	15
6.6 Takaisin perittävän eläkkeen ulosotto muista eläkkeistä.....	15
6.7 Ulosmittaaminen muusta tulosta tai omaisuudesta..	15
7 SAATAVAN VANHENTUMINEN.....	16
8 KORON TAI ETUUDEN KOROTUKSEN PERIMINEN.....	16
9 TYÖTTÖMYYSELÄKE.....	16
10 TAKAISINPERINTÄ MUISSA ELÄKKEISSÄ.....	18
10.1 Kansaneläkelaki.....	18
10.2 Valtion eläkelaki ja kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaki.....	19
11 VEROTUS.....	19
12 VOIMAANTULO.....	20

PERUSTEETTOMASTI MAKSETUN ELÄKKEEN TAKAISIN PERIMINEN

1
Aikaisempi tilanne

Takaisinperinnällä tarkoitetaan aiheettomasti maksetun eläkkeen tai muun etuuden perimistä takaisin eläkkeensaajalta.

Ennen vuotta 1993 takaisinperintä on ollut yksityisen sektorin työeläkejärjestelmässä puutteellisesti säänneltyä. TEL 21 a §:n 3 momentissa on säädetty, milloin aiheettomasti maksettu eläke saadaan jättää takaisin perimättä. Eläkkeen kuittaamisesta ei ole ollut yleissäännöstä.

Vain työttömyyseläkkeen takaisinperintä on ollut yksityiskohtaisemmin säännelty TEL 4 c §:ssä, jonka 6 momentissa säädetään myös eläkkeestä kuittaamisesta. Kuittaamisoikeudella ei kuitenkaan ole enimmäismäärää.

Ennen vuoden 1990 ulosottolain ja TEL:n muutosta eläkkeen ulosmittaaminen oli pääsääntöisesti kielletty. Pakollinen kuittaus eli kuittaaminen eläkkeestä ilman eläkkeensaajan suostumusta rinnastettiin ulosottoon. Sen vuoksi eläkkeestä ei ilman eläkkeensaajan suostumusta saanut kuitata aiheettomasti maksettua eläkettä, jollei laissa ollut siihen oikeuttavaa säännöstä. TEL:ssä oli tällainen pakollisen kuittausoikeuden antava säännös vain työttömyyseläkkeen osalta.

Kun eläkkeen ulosottokielto kumottiin vuoden 1990 alusta, tuli myös kuittaaminen eläkkeestä mahdolliseksi ilman eläkkeensaajan suostumustakin. Lisäksi aiheettomasti maksettu eläke voidaan nykyisin periä takaisin eläkkeen ulosoton avulla. Tästä aiheutuu kuitenkin perimiskustannuksia, jotka on peritty eläkkeensaajalta takaisin perittävän eläkkeen lisäksi.

Edellä olevan tilanteen vuoksi on ollut tarpeen säätää laissa tarkemmin takaisinperinnästä ja eläkkeestä kuittamisesta.

2
Uudet säännökset

Yleisten oikeusperiaatteiden mukaan perusteettomasti suoritettu etu peritään takaisin. Sosiaalivakuutuksessa on kuitenkin tekijöitä, jotka eivät aina puol-

1.10.1992

la takaisin perimistä. Siksi perusteetonkin etu voidaan kohtuussyistä jättää takaisin perimättä.

Koska eläke on elämistä varten, myös eläkettä takaisinperittäessä eläkkeensaajalle ja hänen elatuksensa varassa oleville varataan kohtuullinen määrä eläkettä kuukaudessa elinkustannuksia varten.

1.1.1993 voimaantulevalla lainmuutoksella TEL:iin on lisätty uusi 17 b §, jossa on säännökset takaisinperinnästä ja kuittaamisesta. Samalla TEL 21 a §:n 3 momentti on kumottu. Viittaussäännösten nojalla muutokset koskevat myös LEL-, TaEL-, YEL-, MYEL- ja LUEL-eläkkeitä. Muutokset koskevat myös näiden lakien mukaisia rekisteröityjä lisäetuja, mutta eivät vapaaehtoisia lisäetuja.

MEL:ssa ja SPVEL:ssa on jo ennestään säännökset takaisinperinnästä ja kuittauksesta. Vastaavat säännökset ovat tulossa myös luopumiskorvauslakiin (LUKL).

TEL 17 b § kuuluu seuraavasti:

Jos henkilö on saanut tämän lain mukaista etuutta enemmän kuin mihin hänellä on ollut oikeus, on aiheettomasti maksettu etuus perittävä takaisin.

Aiheettomasti maksettu etuus voidaan jättää osittain tai kokonaan takaisin perimättä, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi ja etuuden maksamisen ei ole katsottava johtuneen etuuden saajan tai hänen edustajansa villillisestä menettelystä tai jos takaisin perittävä määrä on vähäinen.

Aiheettomasti maksettu etuus saadaan periä takaisin myös kuittaamalla se vastaisuudessa maksettavista eläke-eristä. Kulloinkin suoritettavasta eläke-erästä ei saa eläkkeensaajan suostumuksetta kuitenkaan vähentää enempää kuin kuudesosa siitä eläke-erän osasta, joka jää jäljelle sen jälkeen, kun eläke-erästä on ennakkoperintälain (418/59) nojalla pidätetty ennakko tai rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain (627/78) nojalla lähdevero.

Pakollisen kuittauksen enimmäismäärä on määritelty murtolukuna 1/6 nettoeläkkeestä. Jos enimmäismäärä olisi määritelty ulosottolain tapaan markkamääräisen suojaosuuden ja murto-osaisen enimmäismäärän avulla, ei eläkkeestä aina voitaisi periä mitään takaisin,

ei edes silloin kun aiheeton maksu on johtunut eläkkeensaajan vilpillisestä menettelystä. Joissakin tilanteissa taas ulosottolain enimmäismäärä, 1/3 eläkkeestä, voi olla kohtuuttoman suuri. Murto-osana laskettu enimmäismäärä on yksinkertainen käytännössä ja laskemistapa on kunnallisessa ja valtion eläkejärjestelmässä toiminut hyvin.

Uudella TEL 17 b §:n 1 ja 2 momentilla ei ole tarkoitus muuttaa nykyistä takaisinperintäkäytäntöä. Myöskään eläkkeen tarkistamista ja lakkauttamista koskevaa TEA 15 §:ää ei ole muutettu. Eläkettä voidaan näin ollen vähentää tai eläke lakkauttaa vasta lähinnä seuraavasta mahdollisesta erääntymispäivästä. Kuitenkin lainmuutoksella on samalla muutettu yhteensovitusta koskevia säännöksiä. Uusi yhteensovitus voidaan uusien säännösten mukaan tehdä taannehtivasti (Yhteensovituksesta annetaan erillinen yleiskirje).

Uutta on myös se, että eläkelaitoksen lainvoimainen päätös on vastaisuudessa täytäntöönpanokelpoinen ilman tuomiota tai päätöstä (TEL 19 e §). Uuden säännöksen johdosta eläkelaitos voi suoraan, oman päätöksensä perusteella hakea aiheettomasti maksamansa eläkkeen ulosottoa. Enää ei tarvitse hakea ulosottokelpoista päätöstä maksamismääräysmenettelyllä tai alioikeudesta.

Perusteettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä on annettu ohjeet yleiskirjeellä 11/87. Se korvataan tällä yleiskirjeellä.

3

Perusteettomasti maksettu etuus

Eläkkeensaaja voi saada perusteetonta etuutta, joka johtuu eläkepäätöksen virheellisyydestä tai virheestä eläkkeen maksatuksessa. Vaikka nämä virheet ovat jatkuvasti vähentyneet automaattisen tietojenkäsittelyn kehittymisen myötä, niitä ei kokonaan kyetä poistamaan.

3.1

Virheellinen eläkepäätös

Eläkepäätöksessä saattaa olla virhe, jonka vuoksi eläke tulee maksettavaksi liian suurena. Takaisinperintä edellyttää, että vakuutusoiikeus ensin purkaa virheellisen eläkepäätöksen.

Eläkepäätös voi perustua virheellisiin tai puutteellisiin tietoihin. Virhe voi myös johtua lain väärästä soveltamisesta.

Lakiosasto

1.10.1992

Eläkepäätöksen purkamisen jälkeen harkitaan aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperintä.

3.2

Kirjoitusvirhe

Kirjoitusvirheen tai siihen rinnastettavan virheen eläkelaitos voi oikaista purkua hakematta. Rajatapauksissa virhettä on yleensä pidettävä päätökseen liittyvänä asiavirheenä, jonka korjaaminen edellyttää päätöksen purkamista.

3.3

Muutos päätöksen antamisen jälkeen

Eläkelaitoksen päätös saattaa olla alunperin oikein, mutta olosuhteet muuttuvat siten, että eläkettä ei enää pitäisi maksaa annetun päätöksen mukaisena. Näin on asia esimerkiksi silloin, kun lapsikorotus lakkaa tai kun eläkkeen saaja ei enää täytä eläkkeen saamisen edellytyksiä. Näissä tapauksissa päätöstä ei tarvitse purkaa.

Myöskään silloin, kun perhe-eläkkeen myöntämisen jälkeen ilmaantuu uusia edunsaajia ja muiden edunsaajien eläkeosuudet pienenevät, perhe-eläkepäätöstä ei tarvitse purkaa. Uusien perhe-eläkesäännösten mukaan tarkistus tehdään muutosta seuraavan kuukauden alusta (TEL 7 a § 6 mom.). Samalla harkitaan takaisinperintä. (VAKO 1692/89/2743, ETK.23858)

Alle 50-vuotiaan lesken solmiessa uuden avioliiton hänelle maksetaan kertasuoritus. Jos leskeneläkettä on maksettu aiheettomasti avioliiton solmimisen jälkeen, voidaan takaisinperintä hoitaa kuittaamalla kertasuorituksesta.

Kun leskeneläkeoikeus päättyy lesken kuollessa tai kun lapsen lapseneläkeoikeus päättyy, eläke lakkaa. Jos muita edunsaajia tällöin vielä jää, perhe-eläkkeen määrä ja sen jakaantuminen tarkistetaan. Päätöstä ei tarvitse purkaa, vaikka perhe-eläkettä olisi maksettu eläkeoikeuden lakkaamisen jälkeen. Tällöin perhe-eläkkeen tarkistamisen yhteydessä harkitaan myös liikaa maksetun eläkkeen takaisinperintä.

3.4

Virhe maksatuksessa

Eläkettä saatetaan maksaa suurempana kuin eläkepäätöksessä on todettu myös eläkkeen maksatuksessa tapahtuneen virheen vuoksi. Takaisinperintä maksatusvirheen johdosta ei edellytä eläkepäätökseen puuttumista, sillä itse päätöksessä ei ole virhettä.

Maksatusvirhe on kysymyksessä esimerkiksi silloin, kun maksussa oleva eläke suoritetaan vahingossa kah-teen kertaan tai maksettavan eläkkeen määrässä on desimaalivirhe. Henkilölle saatetaan maksaa väärä suoritus myös tietojenkäsittelytekniikan häiriön, koodauksen tai muussa vastaavassa työvaiheessa ta- pahtuneen erehdyksen vuoksi.

Maksatusvirhetilanteessa on päätösvirhettä useammin perusteltua periä väärin maksettu määrä kokonaan tai osittain takaisin. Näin on syytä tehdä erityisesti silloin, kun maksettu määrä poikkeaa merkittävästi eläkepäätöksessä todetusta eikä virheellinen maksa- minen ole jatkunut niin pitkään, että väärän maksun voitaisiin katsoa vakiintuneen. Tilannetta voidaan yleensä pitää vakiintuneena ainakin silloin, kun eläkettä on maksettu vähintään viisi vuotta. Eri- tyistilanteissa voidaan aiheeton maksu periä takai- sin myöhemminkin.

Eläke voidaan maksaa oikean suuruisena heti seuraa- vasta maksujaksosta. Maksun muutoksesta pyritään ilmoittamaan eläkkeensaajalle etukäteen.

3.5

Eläkkeen virheellinen maksaminen kuoleman jälkeen

Pankki

Eläkkeenmaksaja ja pankki pyrkivät huolehtimaan sii- tä, ettei eläkkeitä makseta kuolleen henkilölle. Eläkkeensaajan kuolinkuukautena tai aikaisemmin erääntyneet eläke-erät maksetaan kuolinpesälle.

Kun eläkettä on Suomessa asuneen eläkkeensaajan kuoleman jälkeen maksettu aiheettomasti, pankki pa- lauttaa pyynnöstä eläkelaitokselle liikaa maksetun eläke-erän tilillä olevien varojen määrään saakka. Tästä on sovittu pankkien ja eläkkeenmaksajien kes- ken maksusuoritusten välityssopimuksessa (ks. TELAN suositus 5A/28.2.1991). Eläkkeenhakijalle asia on kerrottu eläkehakemuslomakkeella olevassa ilmoituk- sessa. Esimerkiksi TE-lomakkeen ilmoitus on Eläkkeen maksu-kohdassa, jossa todetaan: "Pankki on velvolli- nen palauttamaan tilille tulleet aiheettomat eläke- suoritukset eläkkeenmaksajalle".

Ulkomaille kuoleman jälkeen maksetun työeläkkeen pa- lauttamisesta ei ole yhteistä käytäntöä, vaan menet- tely sovitaan eläkelaitoksen ja pankin välillä asia- kaskohtaisesti.

Kuolinpesä

Eläkelaitos joutuu perimään kuolinpesältä sen osan aiheettomasti maksetusta eläkkeestä, jota pankki ei ole voinut palauttaa tilillä olevien varojen riittä- mättömyyden vuoksi.

Lakiosasto

1.10.1992

Aiheettomasti maksettu eläke peritään pääsääntöisesti kuolinpesältä kokonaisuudessaan. Kohtuullistaminen tulee kysymykseen harvemmin kuin eläkkeensaajalle itselleen. Jos kuolinpesä on vähävarainen, voidaan kuitenkin harkita takaisinperinnän kohtuullistamista. Tällöin kohtuullisuusharkinta tapahtuu samojen periaatteiden mukaan kuin eläkkeensaajalta perittäessä.

Apulaisoikeusasiamies on kansaneläkeasiassa katsonut, että kuolinpesälle olisi, mikäli mahdollista, ilmoitettava takaisinperinnästä ennen perunkirjoitusta (apulaisoikeusasiamiehen päätös nro 464/7.2.1991, dnro 1010/4/89).

4

Eläkkeensaajan tuottamuksen merkitys

Uuden TEL 17 b §:n mukaan aiheettomasti maksettu etu on aina perittävä takaisin, jos aiheeton maksu on johtunut eläkkeensaajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä. Jos takaisin perittävä määrä kuitenkin on vähäinen, voidaan takaisinperinnästä luopua. Eläkelaitos voi luopua takaisinperinnästä myös, jos se katsotaan kohtuulliseksi ja etuuden maksamisen ei ole katsottava johtuneen etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä.

4.1

Vähäinen määrä

Takaisinperittävä määrä on vähäinen silloin, kun perimistoimista aiheutuu perittävää määrää suuremmat kustannukset. Kustannusten määrä riippuu siitä, milaista takaisinperintäkeinoa voidaan käyttää. Yleensä vähäinen, muutaman sadan markan suuruinen määrä voidaan siis tällä perusteella jättää takaisin perimättä.

Uusien säännösten mukaan ei ole tarpeen edes ryhtyä selvittämään eläkkeensaajan vilpillistä tai vilpittöntä mieltä, jos jo etukäteen näyttää ilmeiseltä, että kustannukset eläkkeen perimisestä ovat perittävää määrää suuremmat.

4.2

Vilpillinen menettely

Henkilön katsotaan menetelleen vilpillisesti silloin, kun hän on toiminnallaan tai laiminlyönnillään myötävaikuttanut virheellisen eläkkeen suorittamiseen.

Kun eläkkeensaaja ryhtyy aktiiviseen toimintaan perusteettoman edun saamiseksi, täyttyvät yleensä myös petoksen tunnusmerkit ja kyseessä on rikos. Jollei

Lakiosasto

1.10.1992

perittävä määrä ole vähäinen, koko eläke peritään näissä tapauksissa aina takaisin. Samalla tulee harkittavaksi myös mahdollisiin oikeustoimiin ryhtyminen.

Laiminlyönnistä taas on kysymys silloin, kun eläkkeensaaja tietoisesti jättää hänelle kuuluvan ilmoitusvelvollisuuden täyttämättä (TEL 17 a §, TEA 12 a §).

Rajanveto vilpillisen tai vilpittömän mielen välillä ei ole aina selvää. Oikeuskäytännössä eläkkeensaajan ei ole herkästi katsottu menetelleen vilpillisesti. Pelkkä liian suuren eläkkeen passiivinen vastaanottaminen ei ole yleensä käytännössä riittänyt osoittamaan vilpillistä menettelyä.

Vilpittömyyttä ja vilpillistä mieltä harkittaessa on otettava huomioon myös verotuksen ja indeksikorotusten vaikutukset nettoeläkkeeseen. Nykyisin eläkelaitokset tiedottavat vuodenvaihteessa kirjeellä eläkkeensaajille indeksikorotuksen ja verotuksen vaikutuksesta eläkkeen määrään. Tästä huolimatta ennakonpidätys- ja indeksimuutokset sekä mahdolliset muut henkilölle säännöllisesti tulevat suoritukset vaikeuttavat hänen mahdollisuuksiaan todeta virhe.

Eläkkeensaajan selonottovelvollisuudelle ei ole asetettava suuria vaatimuksia, koska hänen on yleensä voitava luottaa siihen, että eläkelaitoksen toimet ja laskelmat ovat oikeita.

4.3

Vilpittömän menettely

Eläkkeenhakijan vilpittömyys joudutaan arvioimaan jälkikäteen. Jos päädytään siihen, ettei eläkkeensaaja vastaanottaessaan liian suurta eläkettä ole toiminut vilpillisessä mielessä, voidaan eläke joko kokonaan tai osittain jättää takaisin perimättä, jos se harkitaan kohtuulliseksi. Ratkaisu tehdään tapausittain.

5

Takaisin perittävän määrän kohtuullistaminen

5.1

Kohtuullistamisperiaatteet

Vilpittömän menettelyn tilanteissa liikaa maksettu etuus voidaan periä takaisin joko kokonaan tai osittain tai se voidaan jättää kokonaan takaisin perimättä. Jos vain osa peritään takaisin tai jos mitään ei peritä takaisin, on kysymys takaisinperinnän koh-

Lakiosasto

1.10.1992

tuullistamisesta. Kohtuullistamista harkittaessa kiinnitetään huomiota seuraaviin seikkoihin:

- virheellisen maksun kesto
- virheen laatu (päättö- vai maksatusvirhe)
- eläkkeensaajan tuottamuksen aste
- eläkkeensaajan taloudellinen tilanne
- eläkkeensaajaan liittyvät muut tekijät (ikä, sairaus jne.)
- kenestä virhe johtuu.

Kohtuullistamisharkinnassa tarkastellaan siis ensinnäkin sitä, kuinka pitkään virheellinen maksu on jatkunut ja millaisesta virheestä on kyse. Toisaalta tarkastellaan eläkkeensaajan omaa myötävaikutusta aiheettoman maksun syntymiseen, hänen taloudellista tilannettaan ja hänen ikäänsä ja terveydentilaansa. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus on katsonut mietinnössään, että vilpittömässä mielessä ollutta etuuden saajaa on suojattava erityisesti silloin, kun hän on saanut väärää ohjausta (StVM 22/92).

Pitkään jatkunut virheellinen maksu, eläkkeensaajan heikko taloudellinen tilanne ja vähäinen tuottamus puoltavat perittävän määrän pienentämistä. Myös korkea ikä tai sairauden laatu saattavat puoltaa kohtuullistamista. Huomiota on kiinnitettävä myös siihen, kuinka paljon virhe johtuu eläkelaitoksen tai eläkejärjestelmän omasta toiminnasta.

Maksatuksessa tapahtuneen virheen kohdalla otetaan huomioon samoja seikkoja kuin päätöksessä olevan virheen vuoksi suoritettavassa kohtuullistamisessa. Perittävän määrän vähentämiselle tai perinnästä luopumiselle ei kuitenkaan ole todettavissa yhtä paljon perusteita.

5.2

Eläkkeensaajan taloudellinen tilanne

Eläkkeensaajan taloudellisesta ja muusta tilanteesta voidaan pyytää esimerkiksi sosiaalilautakunnan lausunto. Jos eläkkeensaaja saa asumistukea tai perhe-eläkettä, on Kelalla tarkat tiedot hänen taloudellisesta asemastaan. Tiedot voidaan TEL 17 §:n 2 momentin nojalla pyytää sieltä takaisinperintäasian ratkaisemista varten.

Eläkkeensaajan taloudellista tilannetta harkittaessa ratkaisuperusteita voi saada myös sosiaalihuoltolaissa tarkoitetun toimeentulotuen määrästä tai astuksesta ulosmittaamatta jätettävästä palkan määrästä.

Jos vilpittömässä mielessä olleella eläkkeensaajalla ei ole sanottavaa omaisuutta ja hänen tulonsakin jäävät lähelle toimeentulotuen tai ulosmittaamatta jätettävän palkan määrää, takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain jo tällä perusteella.

Jos eläkkeensaajalle maksetaan takautuvasti eläkettä suuri määrä yhdellä kerralla ja maksatuksessa tällöin tapahtuu virhe, on kohtuullistaminen yleensä vähemmän perusteltua, varsinkin jos virhe huomataan pian maksun jälkeen.

Kohtuullistamiseen ei yleensä ole syytä myöskään siinä tapauksessa, että eläkkeensaajalle myöhemmin myönnetään eläke samalta ajalta, jolta hänelle jo oli virheellisesti maksettu eläkettä toisesta järjestelmästä (esimerkiksi silloin, kun tuleva aika tulee toisesta järjestelmästä).

6

Takaisinperintämenettely

Jos takaisinperintään ryhdytään, eläkelaitoksen on annettava asiasta valituskelpoinen päätös. Tämä koskee myös maksatusvirheitä.

Ennen päätöstä etuuden saajalle varataan tilaisuus tulla kuulluksi.

Jos takaisinperinnästä päätetään luopua, olisi ratkaisusta ilmoitettava etuuden saajalle silloin, kun hän on tietoinen takaisinperintäasian vireilläolosta. Luopumisesta annetaan valituskelpoinen päätös vain pyynnöstä.

Jos kyseessä on virheellisen eläkepäätöksen vuoksi aiheettomasti maksettu eläke, takaisinperintää koskeva päätös voidaan antaa vasta sen jälkeen, kun vakuusoikeus on purkanut virheellisen eläkepäätöksen. Eläke voidaan kuitenkin maksaa oikean suuruisena jo purkuhakemuksen tekemistä (VAKOon saapumispäivä) seuraavan kuukauden alusta (TEL 21 a §:n 1 momentti).

Jollei purkuhakemukseen suostuta, eläkettä on suoritettava alkuperäisen määräisenä ja eläkkeensaajalle on maksettava myös takautuvalta ajalta maksamatta jäänyt eläkkeen osa viivästyskorotuksineen.

TEL 21 §:n 6 momentin mukaan eläkelaitoksen ja Eläketurvakeskuksen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu. Vaikka mainittu lainkohta muodollisesti antaa mahdollisuuden lainvoimaa vailla

Lakiosasto

1.10.1992

olevan päätöksen toimeenpanoon, ei tähän yleensä pitäisi ryhtyä. Ei ole kohtuullista vaatia eläkkeensaajaa suorittamaan perusteettomasti saatua etua eläkelaitokselle, jos hän on valittanut takaisinperinnästä. Lisäksi TEL 19 e §:n mukaan eläkelaitoksen päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus edellyttää, että päätös on lainvoimainen. Sen vuoksi ulosottomenettely voidaan aloittaa vasta muutoksenhakuajan kuluttua umpeen.

Eläkelaitos ja eläkkeensaaja voivat kuitenkin aina sopia takaisinperinnästä riippumatta tätä koskevan päätöksen lainvoimaisuudesta.

6.1

Takaisin perittävän määrän kuittaaminen vastaisista eläkkeistä

TEL:n uusien säännösten mukaan aiheettomasti maksettu eläkemäärä voidaan periä takaisin vähentämällä vastaisista eläke-eristä. Menettely on aikaisemminkin ollut mahdollista aiheettomasti maksetun työttömyyseläkkeen takaisinperinnässä ja eläkkeensaajan suostumuksella muutoinkin.

Uusi säännös vastaa VEL:n ja KVTEL:n vastaavia säännöksiä takaisinperinnästä ja kuittauksesta. Myös MEL:ssa ja SPVL:ssä on vastaava säännös. SPVEL:n säännös mahdollistaa kuittauksen paitsi SPVEL-eläkkeestä myös MYEL:n mukaisista työkyvyttömyys- tai vanhuuseläkkeen eristä (SPVEL 30 § 2 mom.).

Jos takaisinperintä tehdään vastaisista eläke-eristä kuittaamalla, mainitaan takaisinperintää koskevassa päätöksessä myös tästä. Samalla ilmoitetaan kuitattava määrä ja mistä eläkkeestä se kuitataan. Jollei takaisinperintäpäätöksessä ole kuittauslausumaa, kuittauksesta ilmoitetaan erikseen kirjeellä ja vain vaadittaessa asiasta annetaan päätös.

Kun eläkelaitoksen takaisinperintää ja kuittausta koskeva päätös on lainvoimainen (muutoksenhaku aika on umpeutunut), voi eläkelaitos ryhtyä kuittaamaan takaisinperittävää määrää eläkkeestä.

Kuittaaminen on mahdollista myös takautuvasta eläkkeestä silloin, kun eläke tulee myönnettäväksi tai korotettavaksi taannehtivasti ja aiemmin eläkettä on maksettu myös aiheettomasti.

Kuittausta voidaan jatkaa, vaikka eläke kuittauksen kestäessä muuttuu toisen lajiseksi. Kuittaukseen ei vaikuta myöskään se, että eläke on välillä keskeytynyt tai lakkautettu, vaan kuittausta voidaan jatkaa myöhemmästä uudesta eläkkeestä. Tällöin eläk-

Lakiosasto

1.10.1992

keensaaajalle ilmoitetaan, että eläkkeen takaisinperintää jatketaan.

Lain perustelujen mukaan perhe-eläkkeestä ei voi ilman edunsaajien suostumusta kuitata edunjättäjälle liikaa maksettua eläkettä (ks. myös kohta 3.3).

6.1.1

Eläkkeestä kuitattavan erän suuruus

Ilman eläkkeensaajan suostumusta ei eläke-erästä saa kuitata kerralla enempää kuin 1/6 nettoeläkkeestä. Tämä koskee myös takautuvasta eläkkeestä kuittaamista.

Pidätettävä määrä lasketaan veron ennakon tai lähdeveron pidättämisen jälkeen

Jos eläke muodostuu usean yksityisen sektorin eläkelain piirissä karttuneista eläke-eristä, murto-osa lasketaan eläkkeiden yhteismäärästä. Kuittaus kohdistetaan kuitenkin siihen eläkkeeseen tai eläkkeen osaan, jota on maksettu liikaa. Vastuunjaossa on selvitettävä kuitatun määrän jakaantuminen oikein.

6.1.2

Etuoikeusjärjestys

YEL:n ja MYEL:n mukaisia vakuutusmaksuja voidaan ilman eläkkeensaajan suostumusta periä enintään kolmannes kulloinkin maksettavana olevan YEL- ja MYEL-eläkkeen määrästä, ei kuitenkaan perhe-eläkkeestä. Säännös ei ole muuttunut aikaisemmasta.

Kun samasta eläke-erästä peritään maksamattomia yrittäjäeläkevakuutusmaksuja ja kuitataan liikaa maksettua eläkettä, on etuoikeusjärjestys se, että ensin peritään vakuutusmaksut ja jäljelle jääneestä eläkkeestä kuitataan aiheetonta suoritusta. Yhden kuudesosan kuittaussumma lasketaan nettoeläkkeestä ennen vakuutusmaksupidätystä. Jos molempien samanlainen kuittaus olisi kohtuutonta, aiheettomasti maksetun eläkkeen kuittausta voidaan siirtää (ks. kohta 5.2).

Jos eläkelaitos kuittaa eläkkeestä takaisinperittävää saatavaa ulosoton maksukiellon saapessa, eläkelaitoksen kuittausoikeus menee ulosoton edelle ja etuoikeus säilyy koko kuittauksen ajan. Ulosmittaaminen kohdistuu siihen eläkkeen määrään, joka jää jäljelle, kun nettoeläkkeestä on vähennetty 1/6.

Takaisinperittävässä eläkkeessä voi olla maksukielto jo silloin, kun eläkelaitos ryhtyy saatavansa takaisinperintään. Näissä tilanteissa eläkelaitoksella on

Lakiosasto

1.10.1992

oikeus kuitata eläkkeestä ennen ulosottoa, jos eläkelaitoksen takaisinperittävä saatava on syntynyt ennen maksukiellon saapumista. Saatavan katsotaan syntyneen silloin, kun virheellinen maksu on tapahtunut.

Jos eläkelaitoksen takaisinperittävä saatava on syntynyt vasta sen jälkeen, kun eläkelaitos on jo saanut eläkettä koskevan maksukiellon ulosottomieheltä, eläkelaitoksen kuittausoikeus ei mene ulosoton edelle. Näissä tilanteissa eläkelaitos voi eläkkeensaajan suostumuksella kuitata saatavansa siitä eläkkeen määrästä, joka jää maksettavaksi ulosoton jälkeen.

Eri tahoille eläkettä maksettaessa noudatettava etuoikeusjärjestys on liitteenä.

6.2

Eläkelaitoksen päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Ennen 1.1.1993 eläkelaitoksen lainvoimainen päätös ei ole ollut suoraan täytäntöönpanokelpoinen. Eläkelaitos on ilman maksamismääräystä tai yleisen alioikeuden päätöstä voinut suoraan periä ulosottoteitse vain vakuutusmaksua koskevan saatavansa.

Sen sijaan eläkelautakunnan päätös on TEL 20 §:n 2 momentin mukaisesti täytäntöönpantavissa ja vakuutusosoikeuden päätös on täytäntöönpanokelpoinen suoraan ulosottolain nojalla.

Jollei eläkkeensaaja ole hakenut muutosta eläkelaitoksen takaisinperintää koskevaan päätökseen eikä hän ole suostunut sopimaan aiheettomasti maksetun edun takaisin maksamisesta, eläkelaitos on joutunut hakemaan takaisinperinnästä alioikeuden tuomion tai maksamismääräyksen. Vasta alioikeuden päätös on voitu panna täytäntöön. Eläkkeensaaja on takaisin perittävän etuuden lisäksi joutunut maksamaan oikeudenkäyntikulut.

1.1.1993 alkaen eläkelaitoksen eläke-etuuden takaisinperintää koskeva päätös on suoraan ulosottokelpoinen (TEL 19 e §). Sama koskee myös muun etuuden (esimerkiksi kuntoutusrahan) takaisinperintäpäätöstä. Edellytyksenä on kuitenkin, että päätös on lainvoimainen eli muutoksenhakuaika on kulunut umpeen eikä hakija ole valittanut päätöksestä. Eläkelaitos voi periä aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisin ulosoton avulla silloin, kun eläkettä ei enää jää maksuun eikä kuittausta siis voida käyttää.

Jos eläkelaitos aikoo hakea ulosottoa takaisinperintäpäätöksensä perusteella, päätöksessä mainitaan, että se on suoraan täytäntöönpanokelpoinen.

Kun päätös lähetetään ulosottomiehelle, on syytä viitata uuteen TEL:n säännökseen.

Myös MEL:ssa ja KVTEL:ssa sekä KEL:ssa on takaisinperintäpäätöksen ulosottokelpoisuutta tarkoittava säännös. Nykyisin SPVEL:ssa oleva vastaava erityissäännös koskee vain jatkajalta perittävän pääomiarvon takaisinperintää. SPVEL:iin ja LUKL:iin tulee viittaus TEL 19 e §:ään. VEL:ssa ei ulosottokelpoisuutta tarkoittavaa säännöstä toistaiseksi ole.

6.3

Takaisinperintää koskeva päätös on ratkaistu muutoksenhakuelimissä

Jos eläkkeensaaja valittaa takaisinperintäpäätöksestä, päätöksen täytäntöönpano siirtyy siihen saakka, kunnes lopullinen päätös on annettu.

Takaisinperintäasia voi tulla muutoksenhakuelimen ratkaistavaksi myös siten, että alunperin valituksenalaisessa eläkepäätöksessä on ollut kyse takaisinperinnästä muun asian ohessa.

Purkuasian yhteydessä VAKO ei yleensä vielä ota kantaa aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisin perimiseen. Käytännössä vaatimus siis siirtyy tältä osin eläkelaitokselle päätöksen antamista varten.

Kun takaisinperintää koskeva asia on ratkaistu muutoksenhakuelimessä, eläkelaitos ei enää anna asiasta uutta päätöstä edes siltä osin kuin takaisin perittävä määrä kuitataan vastaisista eläke-eristä. Takaisinperinnästä ilmoitetaan kuitenkin eläkkeensaajalle.

6.4

Eläkkeensaajan suostumus

Lainmukaisesta kuittauksesta annettu päätös on lainvoiman saatuaan täytäntöön pantavissa. Eläkkeensaaja voi suostua myös 1/6:aa suurempaan kuittaukseen. Jos eläkkeensaaja siihen suostuu, eläkelaitos voi kuitata eläkkeestä sovitun, suuremman määrän, vaikka koko eläkkeenkin.

Eläkkeensaaja voi haluta tällaista menettelyä esimerkiksi silloin, kun takaisin periminen kohdistuu pieneen vapaakirjaeläkkeeseen ja eläkkeensaajan pääasiallinen toimeentulo muodostuu muusta eläkkeestä. Joskus eläkkeensaaja saattaa suostua kuudesosaa suurempaan kuittaukseen myös verotuksellisista syistä.

Lakiosasto

1.10.1992

6.5

Valtakirjamenettely

Saman työsuhteen perusteella saatetaan maksaa virheellistä eläkettä kahdesta eri eläkejärjestelmästä. Eläkeasian oikaisun yhteydessä myös vastuu tulevasta ajasta voi siirtyä toisen eläkejärjestelmän eläkelaitokselle. Tällä tavoin muodostuvan liिकासuorituksen oikaisemiseksi eläkkeensaajalta pyritään hankkimaan valtakirja, jonka nojalla eläke voidaan maksaa suoraan oikeasta eläkelaitoksesta eläkettä virheellisesti suorittaneelle laitokselle.

Jollei eläkkeensaaja suostu antamaan valtakirjaa, ei eläkelaitos voi kuitenkaan sillä perusteella kieltäytyä maksamasta hänelle oikean suuruista eläkettä. Jos aiheetonta eläkettä maksaneen eläkelaitoksen eläkettä jää maksuun, eläkelaitos voi tällöin periä virheellisen päätöksen perusteella maksetun aiheetoman eläkkeen tai eläkkeen osan maksamastaan eläkkeestä kuittaamalla.

Yksityisen puolen eläkelaitosten piirissä eläkettä voidaan käsitellä yhtenä kokonaisuutena ja yhden laitoksen maksama suoritus voidaan katsoa toisen laitoksen ennakkosuoritukseksi (viimeisen laitoksen periaate).

6.6

Takaisin perittävän eläkkeen ulosotto muista eläkkeistä

Jos eläkkeensaaja ei edellä selostetussa tilanteessa anna valtakirjaa ja aiheettomasti eläkettä maksaneen eläkelaitoksen eläkettä ei jää lainkaan maksuun, eläkelaitos voi periä aiheettomasti maksetun eläkkeen myös muun eläkejärjestelmän eläkkeen tai SOLI-TA-korvauksen ulosoton avulla. Edellytyksenä on, että eläkelaitoksen takaisinperintää koskeva päätös on lainvoimainen.

6.7

Ulosmittaaminen muusta tulosta tai omaisuudesta

Takaisin perittävä määrä voidaan ulosmitata myös eläkkeensaajan omaisuudesta tai muusta tulosta. Jos kuittaaminen eläkkeestä on mahdollista, takaisinperintä hoidetaan ensisijaisesti kuittaamalla.

Ulosotto voidaan toteuttaa, kun eläkelaitoksen takaisinperinnästä antama päätös on lainvoimainen.

Lakiosasto

1.10.1992

7

Saatavan vanhentuminen

Saatavan yleinen vanhentumisaika on 10 vuotta. Velkoja voi kuitenkin katkaista vanhentumisajan velkomalla todistettavasti saatavaansa. Vanhentumisaika alkaa kulua erikseen jokaisen eläke-erän osalta maksamishetkestä lukien.

Yleistä 10 vuoden vanhentumisaikaa noudatetaan myös perusteettoman edun palautusta koskevista asioista, koska muuta ei ole säädetty. Maksuvirhetapauksissa käytännössä lienee kuitenkin harvoin tilanteita, joissa takaisinperintään voidaan kohtuudella ryhtyä 10 vuoden ajalta takautuvasti.

Päätösvirheiden osalta perinnän takarajaksi muodostuu käytännössä yleensä viisi vuotta, koska tätä vanhempi eläkepäätös voidaan purkaa OK 31 luvun 10 §:n 2 momentin nojalla vain erittäin painavista syistä. Painava syy purkamiseen saattaa kuitenkin olla suurehkon liikamaksun estäminen.

8

Koron tai etuuden korotuksen periminen

TEL:ssa säädetään ainoastaan eläkelaitoksen velvollisuudesta maksaa viivästysajalta korotusta viivästyneelle eläkkeelle tai muulle etuudelle. Yleisessä korkolaissa on säädetty, että sitä ei sovelleta lakisääteiseen eläkevakuutukseen.

Näin ollen työeläkejärjestelmässä tapahtuvan takaisinperinnän yhteydessä ei perusteettoman edun saajalta voida periä korkoa tai etuuden korotusta. Jos takaisinperintää koskeva asia siirtyy yleisen siviiliprosessin puolelle, myös korkokysymyksen ratkaisee yleinen tuomioistuin. Tällöin korkoa yleensä veloitetaan maksamaan haasteen tiedoksi saannista lukien korkolain mukaan.

Eläkelaitoksen eläkkeensaajalle aiheettomasti maksuma viivästyskorotus voidaan periä takaisin samoin kuin aiheeton eläkekin.

9

Työttömyyseläke

TEL 4 c §:n 6 momentissa on jo ennestään erikseen säädetty perusteettomasti maksetun työttömyyseläkkeen takaisinperinnästä. Säännös on edelleen voimassa. SPVEL:n vastaava säännös koskee eläkeaikaisen työskentelyn ajalta aiheettomasti maksettua eläkettä.

Jos työttömyyseläke tulisi perittäväksi takaisin enintään kolmen kuukauden ajalta, eläkelaitos voi erityisestä syystä luopua takaisinperinnästä. Jos tällaisia lyhyitä ansiojaksoja on toistuvasti, ei erityistä syytä perinnästä luopumiselle yleensä ole.

Erityisenä syynä voidaan pitää esimerkiksi sitä, että takaisin periminen olisi selvästi kohtuutonta sekä sitä, että työnteko on ollut tilapäistä ja vähäistä. Tietämättömyys lain säännöksistä ei sen sijaan yleensä ole erityinen syy.

Jos eläkettä on perusteettomasti maksettu yli kolmelta kuukaudelta, kaikki perusteettomasti maksetut eläke-erät on perittävä takaisin. Lain mukaan takaisinperintää ei tällöin voida kohtuullistaa, vaikka työansio olisi ollut eläkettä huomattavastikin pienempi. Eläkelaitoksella ei tällöin ole harkintavaltaa.

Takaisinperintä tulee harkittavaksi eläkkeen keskeyttämisen yhteydessä, jos maksamista ei ole voitu keskeyttää ensimmäisestä sellaisesta kalenterikuukaudesta lukien, jolta eläkettä ei olisi saanut maksaa. Keskeyttämispäätöksen yhteydessä on tällöin myös todettava, peritäänkö aiheettomasti maksettu eläke takaisin vai ei.

Jos eläkelaitos saa esimerkiksi ansiotyöstä tiedon vasta työn päätyttyä, ei eläkettä voida keskeyttää. Ennen takaisinperimispäätöksen antamista tulee eläkkeensaajaa kuulla. Jos eläkettä on maksettu aiheettomasti korkeintaan kolmelta kuukaudelta ja eläkelaitos päättää jättää (eläkkeensaajaa kuulemattakin) eläkkeen takaisinperimättä, ei päätöstä tästä tarvitse antaa. Eläkkeensaajalle tulisi kuitenkin tarpeen mukaan kirjeellä ilmoittaa, että hänen on saatu tietää olleen ansiotyössä, jonka johdosta eläkettä ei olisi saanut maksaa, mutta että eläkettä ei peritä takaisin.

Kun aiheettomasti maksettu eläke on päätetty jättää perimättä takaisin, ei sitä myöhemminkään tule periä takaisin, vaikka takaisinperintä uuden syyn johdosta suoritettaisiin. Niitä kuukausia, joilta eläke on jätetty takaisinperimättä, ei myöskään oteta huomioon, kun uudessa takaisinperintätilanteessa tarkastellaan, kuinka monelta kuukaudelta eläkettä on aiheettomasti maksettu. Aikaisempi ansiotyö otetaan kuitenkin huomioon harkittaessa, voidaanko eläke uudelleen jättää takaisinperimättä.

Silloin kun takaisinperintä suoritetaan kuittaamalla vastaisista eläke-eristä, voidaan tällä tavoin periä enintään yksi kuudesosa maksetun kuukausieläkkeen

Lakiosasto

1.10.1992

nettomäärästä, ellei eläkkeensaajan kanssa muuta sovita. Työttömyyseläkettä koskevissa säännöksissä ei ole ollut mainintaa kuitattavasta määrästä eikä säännöksiä ole nyt muutettu. Yhden kuudesosan kuitausoikeus vastaa muita eläkkeitä koskevaa enimmäismääräsäännöstä. Tällä ohjeella korvataan yleiskirjeessä A 13/89 ollut ohje 1/3 kuittaamisesta.

Eläkkeensaajan kanssa voidaan sopia suuremmastakin kuittaamisesta, mutta tällöin ei kuitenkaan tulisi tehdä sopimusta, jonka mukaan eläkettä maksettaisiin pitkän aikaa pienempänä kuin ulosottomenettelyssä olisi mahdollista.

Yleensä takaisinperintä on mahdollista vasta lainvoimaisen päätöksen perusteella. TEL 4 c §:n 6 momentin tarkoittamassa asiassa annettua päätöstä on muutoksenhausta huolimatta aina noudatettava. Eläkelaitos voi kuitenkin ryhtyä perimään työttömyyseläkettä takaisin vastaisista eläkkeistä valitukselta huolimatta (TEL 21 §:n 6 momentti). Eläkkeensaaja on jo TEL 17 a §:n perusteella velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle muun muassa työhön menostaan.

10

Takaisinperintä muissa eläkkeissä

10.1

Kansaneläkelaki KEL:n 88 a §:n mukaan:

"Jos eläkkeen- tai muun etuudensaaja tai hänen edustajansa on laiminlyönyt hänelle kuuluvan ilmoitusvelvollisuuden tai antanut vääriä tietoja ja sen johdosta saanut tämän lain mukaista etua aiheettomasti tai määrältään liian suurena tai jos muutoin tämän lain mukaista etua on maksettu aiheettomasti tai määrältään liian suurena, on liikaa suoritettu määrä perittävä takaisin. Jos määrä on vähäinen ja muutoinkin, jos sen myöntämisen tai maksamisen ei ole katsottava johtuneen vakuutetun taikka hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai törkeästä tuottamuksesta, voidaan kuitenkin perimistoimenpiteistä luopua.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata vakuutetulle myöhemmin tulevilla eläkeerillä.

Takaisin perimistä koskeva eläkelaitoksen tai tarkastuslautakunnan lainvoimainen päätös tahi vakuutusosoikeuden mainitunlaisessa asiassa antama päätös saadaan panna täytäntöön niin kuin lainvoimainen tuomio."

Lakiosasto

1.10.1992

10.2

Valtion eläkelaki ja kunnallisten viranhaltijain ja työntekijän eläkelaki

VEL 25 §:n mukaan ja KVTEL 11 §:n mukaan aiheettomasti maksettu eläkemäärä saadaan periä takaisin myös siten, että se vähennetään vastaisista eläke-eristä. Kulloinkin suoritettavasta eläke-erästä ei kuitenkaan saa vähentää enempää kuin kuudennes siitä eläke-erän osasta, joka jää jäljelle ennakonpidätyksen jälkeen.

Aiheettomasti maksettu eläkemäärä voidaan jättää takaisin perimättä, jos sen myöntämisen tai maksamisen ei ole katsottava johtuneen eläkkeensaajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä.

11

Verotus .

Verohallituksen ohjeen (2278/70/84) mukaan eläkkeenmaksaja voi periä takaisin liikaa maksetun eläkkeen nettomääräisenä niin kauan kuin verotusta ei vielä ole toimitettu eikä ennakonpidätystä ole luettu verotuksessa hyväksi. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että eläke voidaan periä takaisin nettomääräisenä verovuotta seuraavan elokuun loppuun saakka. Ohje on edelleen voimassa.

Periessään eläkkeensaajalta maksetun eläkkeen nettomääräisenä eläkelaitos saa alentaa lääninverovirastolle tilitettäviä ennakonpidätyksiä samalta kalenterivuodelta tapahtuvan myöhemmän kuukausitilityksen yhteydessä.

Verovuoden jälkeen eläkelaitos voi tehdä lääninverovirastolle hakemuksen aiheettoman suorituksen palauttamiseksi. Myös vuosi-ilmoitus on oikaistava.

Aiheettoman suorituksen palauttamista koskevan hakemuksen tekeminen ei ole mahdollista enää sen jälkeen kun verotus on toimitettu ja ennakonpidätyksen määrä on luettu hyväksi verotuksessa.

Verotuksen valmistuttua eläkkeenmaksajan tulee periä eläke takaisin eläkkeensaajalta bruttomääräisenä. Tällöin eläkkeensaaja voi hakea muutosta häneltä takaisin perityn eläkkeen verotukseen tutkijalautakunnalle tehdyllä muistutuksella tai veronoikaisulla. Veronoikaisu voidaan suorittaa viideltä vuodelta takautuvasti. Oikaisua voidaan kuitenkin hakea vasta takaisinperinnän toteuduttua vuosittain. Eläkelaitoksen tulee takaisinperinnän yhteydessä neuvoa eläkkeensaajaa kääntymään verotoimiston puoleen veronoikaisun saamiseksi.

Jos eläkettä jouduttaisiin perimään takaisin yli viideltä vuodelta, eläkelaitoksen tulee harkita takaisin perittävän määrän kohtuullistamista ainakin siten, ettei takaisin perittävä määrä ylitä eläkkeensaajalle maksetun eläkkeen nettomäärää.

12

Voimaantulo

Säännöksiä takaisinperinnästä ja kuittauksesta sovelletaan myös ennen lain voimaantuloa myönnettyihin eläkkeisiin, jos takaisinperinnän peruste on syntynyt lain voimassa ollessa.

Eläkelaitoksen päätös on täytäntöönpanokelpoinen, jos se on annettu lain voimaantulon jälkeen.

Lakiosasto

ETUOIKEUSJÄRJESTYS

Kun eläkettä joudutaan maksamaan eri tahoille, on syytä noudattaa seuraavaa etuoikeusjärjestystä:

1. Sairausvakuutusrahasto (TEL 4 d § 4 mom.)
2. YEL- ja MYEL-vakuutusmaksupidätykset (YEL 12 § 5 mom. ja MYEL 12 § 4 mom.)
3. Aiheettomasti maksetun eläkkeen kuittaus (TEL 17 b § 2 mom. ja TEL 4 c § 6 mom.)
4. Työnantaja (TEL 19 c §)
5. Työttömyyskassa/Sosiaalivakuutustoimikunta (TEL 19 a § 3 mom. ja 4 mom.)
6. Kansaneläkelaitos (TEL 19 a § 5 mom.)
7. Sosiaalilautakunta, ehdottomat perusteet (SosHL 29 §, 38 §, LSL 46 §, TEL 19 a § 2 mom.)
8. Potilasvakuutusyhdistys (PotilasvahinkoL 9 §)
9. Ennen ulosmittausta erääntyneen eläkelaitoksen eläkkeensaajalta olevan muun saatavan kuittaus
10. Ulosmittaus (UL 4 luku 7 §)
11. Sosiaaliturvasopimukset
12. Sosiaalilautakunta, harkinnanvaraiset perusteet (TEL 19 a § 2 mom.)
13. Edunvalvojat, valtakirjat (TEL 19 b § 2 mom.)